

Gelderland werkt aan bewustwording

'Ook hier kan zomaar een grote brand uitbreken'

Gelderland is één van de meest brandgevaarlijke provincies in Nederland. Het risico op natuurbranden is er groot. Bewustwording van dit risico onder recreatieondernemers en gasten staat hoog op de agenda. Een landelijke campagne helpt daarbij. Maar dat is niet genoeg, zéker niet nu de eerste maanden van 2025 alweer droogtere records breken. De grote bos- en heidebrand in Ede op 3 april is onderdeel van een trend.

Tekst: Jaap van Sandijk

Foto's: Wildhoeve, Shutterstock

Het schrikbeeld zijn de verwoestende natuurbranden in Los Angeles, in januari 2025. Tienduizenden mensen sloegen op de vlucht. Zeker 29 mensen kwamen om en zo'n 16 duizend gebouwen gingen in vlammen op.

De ramp is geen ver-van-mijn-bed-show, maar kan ook in Nederland plaatsvinden. Dat geldt zeker voor de provincie Gelderland. De Veluwe is het grootste aaneengesloten bosgebied van Nederland. Ruim 64 duizend hectare van dit nationale park bestaat uit bos. Daar komt nog bij dat een groot deel van de Veluwe bestaat uit naaldbomen, die zeer brandgevaarlijk zijn.

'Biodiversiteit en brandpreventie kunnen schuren, maar ze kunnen ook goed samengaan'

Op de Veluwe zijn bovendien weinig wateren, wat blussen moeilijk maakt. Het is dan ook niet verwonderlijk dat het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV) de Veluwe als een hoog-

gevoelig gebied voor natuurbranden bestempelt. Dat natuurbrandpreventie nu hoog op de agenda staat is een rechtstreeks gevolg van de klimaatverandering. Nederland wordt steeds warmer en droger. En dat is terug te zien in de cijfers. Alleen al in maart 2025 werden 80 natuurbranden gemeld. In het natte jaar 2024 waren er 211 meldingen; in 2023 waren dat er 314.

Bewustwording

De onlangs gestarte landelijke bewustwordingscampagne 'Voor-komen van Vuur is jouw Natuur' (zie ook pagina 32) is dan ook hard nodig. Uit gedragsonderzoek is naar voren gekomen dat recreanten en vaste bewoners van vakantieparken de natuur graag willen beschermen, maar niet precies weten hoe dat moet. De landelijke campagne moet daarin verandering brengen. Maar alleen een landelijke campagne is niet genoeg, benadrukt Karin van der Kaaden van de Veluwe Camping de Wildhoeve. "We beseffen nog niet goed genoeg dat het hier ook snel mis kan gaan", zegt Van der Kaaden. Zij is lid van de Commissie Risicobeheersing Natuurbranden Veluwe (CRN-Veluwe). Dat is een samenwerkingsverband van Hulpverlening Gelderland-Midden, de Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland, de Veluwe natuurbeheerders en -ondernemers, de provincie Gelderland, de Vereniging van Bos- en Natuurterreineigenaren (VBNE) en HISWA-RECRON. "We leven in een sterk gereguleerd land", stelt Van der Kaaden. "Als er iets ergs gebeurt, gaan we

met onze armen over elkaar zitten en zeggen we: het wordt wel geregeld. Daarom is die bewustwording zo belangrijk. Het is onze eigen verantwoordelijkheid."

Gezamenlijk afstemmen

"Maar natuurbrandpreventie draait om meer aspecten dan alleen bewustwording", onderstreept Shavonne Korlaar, HISWA-RECRON-regiomanager Gelderland en Utrecht. "Denk aan de fysieke inrichting. Van het gebied tot het park, en van de kavel tot de objecten. Het is van groot belang dat ondernemers hun vegetatie kritisch bekijken. Waar nodig kunnen ze kiezen

>

voor ‘verloving’: geef de voorkeur aan loofbomen in plaats van naaldbomen. Zo kan een brand zich minder snel uitbreiden. Daarnaast is het belangrijk dat vluchtroutes en ontruimingsplannen op orde zijn. Maar werk ook aan gedragsbeïnvloeding – de meeste branden ontstaan door menselijk handelen.” Gezamenlijke afstemming onder bedrijven is ook cruciaal. “Je moet bij natuurbrandpreventie in clusters werken. Een brand kan snel overslaan en een cluster is dan zo sterk als de zwakste schakel. We vragen ondernemers om met elkaar en met hun burens in gesprek te gaan. Ik zie het als mijn rol als regiomanager om ondernemers hierop alert te maken. Of dat nu is bij een regiobijeenkomst, tijdens een bedrijfsbezoek of in een nieuwsbrief.”

Korlaar wijst op de ondersteuning vanuit HISWA-RECRON. “Naast het ondersteunen van de campagne delen we informatie via onze kennisbank. Leden kunnen bij ons terecht voor

‘Ga in gesprek met je burens. Een brand kan snel overslaan’

een checklist en een model-ontruimingsplan. Voor HISWA-RECRON-leden die vallen onder de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG) is er een informatiepakket en een online toolkit. Ze kunnen ook een gratis schouw krijgen op hun park en kunnen gebruik maken van het inrichtingsplan, ontworpen door Vitale Vakantieparken Veluwe.”

Tegenstrijdig

Karin van der Kaaden noemt het positief dat er meer aandacht komt voor natuurbrandpreventie. Ondertussen merkt ze wel op dat recreatieondernemers goed moeten nadenken over de maatregelen die ze treffen. Biodiversiteit en brandpreventie kunnen goed samengaan, maar er zijn ook voorbeelden waar het kan schuren. “We zullen moeten verduurzamen én de biodiversiteit stimuleren”, erkent de ondernemer. “Daarom willen wij in ons bedrijf, net als veel collega-ondernemers in de regio, takkenrillen maken – aan elkaar gevlochten hout. Deze rillen bieden onder meer vogels en egels een goede nest-, voedsel- en schuilgelegenheid. Maar met het oog op natuurbrandbeheersing in droge periodes kan dit gevaarlijk zijn. Dat houdt in dat je ook hier goed over moet nadenken: hoe kun je dat veilig doen? Al met al wordt het er voor recreatieondernemers niet gemakkelijker op.”

De ondernemer vindt dat gemeenten, maar ook provincies en veiligheidsregio's, meer moeten ‘omdenken’. “Kijken naar wat wél mogelijk is, in plaats van wat er níet kan. Daar wordt al goed over nagedacht, begrijp me niet verkeerd, maar het moet nog beter. Onze sector heeft met heel veel beleidsregels op allerlei gebieden te maken. Je kunt van een recreatieondernemer niet verwachten dat hij alles weet. Daarom is het zo belangrijk dat een gemeente met integrale advisering komt. Daarmee kun je verder.” Zelf doet ze daar nu goede ervaringen mee op. “Gelukkig heeft onze gemeente op dit gebied goede stappen gezet.”

Communicatie

Communicatie naar je gast is cruciaal, zegt Van der Kaaden. “Bewustwording en communicatie. Op een vriendelijke manier. Kijk, dat gasten niet met houtskool mogen barbecueën, dat snappen ze echt wel. Maar je kunt nooit voorspellen hoe een evacuatie zal verlopen. Wij hebben het bedrijf opgedeeld in tien compartimenten en iedere medewerker weet bij een calamiteit wat hij of zij in het compartiment moet doen. Maar hoe gasten reageren? Dan is menselijk gedrag de zwakste schakel.” Van der Kaaden, die al ruim twintig jaar deel uitmaakt van de Commissie Risicobeheersing Natuurbranden Veluwe, merkt dat de urgentie van het onderwerp natuurbrandpreventie toeneemt. “Ik heb nu pas het idee dat we landelijk meer stappen gaan zetten. Het is belangrijk om te beseffen dat een ramp als in Los Angeles hier ook kan gebeuren.” De brand in Ede was maar een voorproefje.